

DET KONGELIGE BARNE-
OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Prop. 78 L

(2018–2019)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i barnevernloven (politiattest for fylkesnemndsledere, tilgang til opplysninger i Folkeregisteret)

*Tilråding fra Barne- og likestillingsdepartementet 5. april 2019,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Barne- og likestillingsdepartementet foreslår i denne proposisjonen å innta hjemmel i barnevernloven til å utstede uttømmende politiattest for fylkesnemndsledere i fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker (fylkesnemndene). Videre foreslår departementet å innta hjemmel i barnevernloven som gir offentlige myndigheter tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret, når dette er nødvendig for å utføre oppgaver etter barnevernloven.

2 Bakgrunnen for lovforslagene

Den tidligere hjemmelen til å kreve uttømmende politiattest fra fylkesnemndsledere ble opphevet ved opphevelsen av strafferegisterloven og tilhørende strafferegisterforskrift i 2014. Dette var en utilsiktet konsekvens av innføringen av politiregisterloven. Formålet med forslaget er å videreføre tidligere rettstilstand. Departementet viser i denne forbindelse også til at Stortinget ved sin behandling av Prop. 12 S (2016–2017) *Opptrappingsplan mot vold og overgrep (2017–2021)* i vedtak nr. 606, 25. april 2017 anmodet følgende:

«Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for å kreve politiattest for yrkesgrupper som er i kontakt med barn, men som ikke faller inn under særlovgivningen.»

Barne- og likestillingsdepartementet har innhentet innspill fra Bufdir og saken er til vurdering i departementet.

Stortinget vedtok 24. november 2016 ny lov om folkeregistrering. Loven trådte i kraft 1. oktober 2017. Den tidligere folkeregisterloven av 1970 inneholdt en egen bestemmelse om utlevering av folkeregisteropplysninger til offentlige myndigheters bruk i egen virksomhet. Den nye loven medfører at utlevering av taushetspliktige opplysninger fra Folkeregisteret må ha hjemmel i særlovgivningen. Dette er gjort greie for i Prop. 164 L (2015–2016) *Lov om folkeregistrering*, se særlig kapittel 18. For å kunne utføre oppgavene de er pålagt, trenger offentlige myndigheter i visse tilfeller opplysninger fra Folkeregisteret som er omfattet av taushetsplikt. I tillegg til å innhente opplysninger etter samtykke, gir bestemmelsen om opplysningsplikt i barnevernloven § 6-4 barneverntjenesten og andre barnevernmyndigheter adgang til å innhente taushetsbelagte opplysninger blant annet fra Folkeregisteret i nærmere

bestemte tilfeller. Formålet med forslaget er å tydeliggjøre barnevernets mulighet til å innhente nødvendige taushetspliktige opplysninger fra Folkeregisteret.

De foreslåtte lovendringene er en videreføring av tidligere rettstilstand og oppfølging av henholdsvis folkeregisterloven og politiregisterloven. Departementet har derfor lagt til grunn at det åpenbart ikke er nødvendig å sende forslagene på alminnelig høring, jf. punkt 3-3 i utredningsinstruksen.

3 Hjemmel til å kreve politiattest for fylkesnemndsledere

3.1 Gjeldende rett

Stortinget sluttet seg 11. mars 2010 ved behandling av Prop. 12 L (2009–2010) jf. Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) til Justis- og politidepartementets forslag til ny politiregisterlov, se Innst. 139 L (2009–2010). Lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politi og påtalemyndighet (politiregisterloven) inneholder regler om vandelskontroll. Vandelskontroll, herunder krav om fremleggelse av politiattest, kan bare foretas når kontrollen har hjemmel i lov eller i forskrift gitt i medhold av lov, jf. politiregisterloven § 36 første ledd. Hjemmelen for å kreve politiattest og konsekvenser av anmerkninger, reguleres i særlovgivningen.

Politiregisterloven § 37 regulerer i hvilke tilfeller det kan være aktuelt å gi hjemmel til å kreve politiattest, herunder hvilke formål som berettiger bruk av politiattest og hvilken type politiattest som kan kreves i ulike tilfeller.

Fylkesnemndene avgjør tvangssaker etter barnevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven og smittevernloven. Nemndsledere har ansvar for å lede behandlingen og fatte vedtak i sakene, jf. barnevernloven kapittel 7.

Det er to aktuelle formål som er relevante for fylkesnemndsledere, jf. politiregisterloven § 37 første ledd nr. 2 og 4:

- manglende utelukkelse vil kunne virke støtende eller motvirke den alminnelige tillit
- utelukkelse kan forhindre at personer begår overgrep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige, eller bidrar til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer.

Av Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) s. 312 fremgår det at alternativet i første ledd nr. 2 blant annet vil

gjelde ved ansettelse i politiet, fengselsvesenet og vaktvirksomhetsbransjen. Etter første ledd nr. 4 kan politiattest brukes til personer som skal ha oppgaver overfor mindreårige.

Det finnes fire ulike typer politiattest: ordinær, uttømmende, utvidet og barneomsorgsattest. Det er klare regler for hva som skal fremgå av de ulike politiattestene, og hvor lenge opplysningene skal stå der. Hvilken type politiattest som skal kreves vil avhenge av hvilket formål i politiregisterloven som skal ivaretas.

På en ordinær politiattest vil ikke alle straffereaksjoner fremgå, eksempelvis inngår ikke bøter for forhold med strafferamme på inntil 6 måneders fengsel. Ulike straffereaksjoner vil også bli stående i ulike tidsperioder på en ordinær attest, jf. politiregisterloven § 40.

En barneomsorgsattest viser straffereaksjoner for bestemte lovbrudd. Attesten viser siktelsler, tiltaler, vedtatte forelegg og domfellelse for brudd på spesifiserte straffebestemmelser knyttet til seksuallovbrudd, narkotika, drap, vold og grovt ran. De fleste seksuallovbrudd og drap anmerkes uten tidsbegrensning. Øvrige lovbrudd anmerkes med tidsbegrensning etter reglene for ordinær politiattest, jf. politiregisterloven § 39.

På en uttømmende politiattest vil alle opplysninger om straffer, strafferettslige reaksjoner og andre tiltak som er registrert i reaksjonsregisteret som følge av lovbrudd vises, uavhengig av hvor lang tid det er siden gjerningen ble begått. Det er unntak for forenklet forelegg, saker som løses i konfliktrådet og gjerninger begått før fylte 18 år, jf. politiregisterloven § 41 første ledd.

En utvidet politiattest gir i tillegg opplysninger om pågående straffesaker som ikke er endelig avgjort, for eksempel siktelsler, tiltaler og ilagte forelegg som ikke enda er rettskraftige. Anmeldelser tas ikke med, jf. politiregisterloven § 41 andre ledd.

Hovedregelen er at det skal utstedes ordinær politiattest. Det må uttrykkelig fremgå av hjemmelsgrunnlaget dersom uttømmende og/eller utvidet attest kan kreves. Det skal kun gis hjemmel for utstedelse av uttømmende og utvidet attest dersom en saklig og grundig vurdering av behovet i den konkrete situasjonen tilsier at det er nødvendig med en slik attest, jf. Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) s. 314. Det skal stilles krav om barneomsorgsattest, jf. politiregisterloven § 39, dersom behovet for politiattest er begrunnet i formål som nevnt i § 37 første ledd nr. 4.

3.2 Departementets vurderinger og forslag

Fram til 2014 fulgte politiets adgang til å utstede uttømmende politiattest til fylkesnemndsledere av rundskriv G-151/92 gitt med hjemmel i forskrift 20. desember 1974 nr. 4 om strafferegistrering, jf. lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering § 12 nr. 5. Strafferegisterloven og strafferegisterforskriften ble opphevet i 2014 og erstattet av politiregisterloven og forskrift 20. september 2013 nr. 1097 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndighetene (politiregisterforskriften). En utilsiktet konsekvens av dette var at hjemmelen for å kreve uttømmende politiattest for fylkesnemndsledere også ble opphevet.

Barnevernloven § 6-10 regulerer dagens krav til politiattester etter barnevernloven. Formålet er å gi bedre beskyttelse mot overgrep eller alvorlig, skadelig innflytelse på mindreårige. Bestemmelsen gir hjemmel til å kreve barneomsorgsattest for personer som er ansatt i eller utfører oppgaver for barneverntjenesten og i institusjoner. Videre gir bestemmelsen hjemmel til å kreve uttømmende og utvidet politiattest for fosterforeldre og personer som tar imot barn i avlastningshjem. Formålet med en større kontroll med fosterforeldre og personer som tar imot barn i avlastningshjem er å sikre at personer som over tid skal ha heldøgns omsorgsansvar for mindreårige, er egnet for oppgaven, jf. Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) s. 155. Barnevernloven § 6-10 gir ikke hjemmel til å kreve politiattest for fylkesnemndsledere.

Fylkesnemndene er et domstollignende og uavhengig statlig organ, som blant annet avgjør tvangsaker etter barnevernloven. Saksbehandlingen i fylkesnemnda skal være betryggende, rask og tillitsskapende, og hver fylkesnemnd skal bestå av en leder som fyller kravene til en dommer, jf. barnevernloven §§ 7-2 første ledd bokstav a og 7-3.

Av Ot.prp. nr. 76 (2005–2006) s. 27 fremgår det at nemdsleder må ha «*juridisk utdanning og erfaring*». Det er ikke nærmere spesifisert hvilke krav som skal stilles til fylkesnemdsledere, herunder vandel.

Fylkesnemndsledere har ansvaret for å lede og avgjøre de mest inngripende sakene etter barnevernloven. I sin saksbehandling har også nemdsledere mulighet til direkte samtaler med barn, som en del av barns medvirkning. Departementet vurderer på denne bakgrunn at formålet både i politiregisterloven § 37 første ledd nr. 2 om at manglende utelukkelse vil kunne virke støtende eller motvirke alminnelig tillit, og nr. 4 om at utelukkelse kan forhindre at personer begår over-

grep mot eller har skadelig innflytelse på mindreårige, eller bidrar til å øke tilliten til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer, kommer til anvendelse.

For å sikre at saksbehandlingen i fylkesnemnda inngir alminnelig tillit og respekt vurderer departementet det som nødvendig at tilsettingsmyndigheten gis klar hjemmel til å innhente uttømmende politiattest. Departementet foreslår derfor at tilsettingsmyndighetene gis hjemmel i barnevernloven til å kreve uttømmende politiattest for fylkesnemndsledere, jf. politiregisterloven § 41 første ledd. Dette er i tråd med tidligere hjemmel, og er etter departementets syn å regne som en videreføring av rettstilstanden.

4 Tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret

4.1 Gjeldende rett

Lov 9. desember 2016 nr. 88 om folkeregistrering (folkeregisterloven) trådte i kraft 1. oktober 2017, med tilhørende forskrift 14. juli 2017 nr. 1201 til folkeregisterloven. Den tidligere folkeregisterloven av 1970 regulerte både folkeregistermyndighetens taushetsplikt og adgangen til å utlevere opplysninger fra Folkeregisteret. Etter folkeregisterloven fra 1970 kunne offentlige myndigheter innhente følgende opplysninger fra Folkeregisteret dersom det var fattet vedtak etter folkeregisterforskriften av 2007 § 9-3 nr. 1 første punktum: noen få personers fulle navn, fødested, fødselsdato, personnummer eller D-nummer, adresse, sivilstand, ektefelle/registrert partner, barn, foreldre og eventuell dødsdato. Forutsetningen var at det forelå et begrunnet behov og at opplysningene ikke kunne røpe klientforhold eller liknende som må anses personlig.

Andre personopplysninger kunne gis offentlig myndighet som hadde hjemmel i lov til å innhente opplysninger fra Folkeregisteret uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, jf. den tidligere folkeregisterforskriften § 9-3 nr. 1 andre punktum.

Ved ikrafttredelse av ny folkeregisterlov ble eksisterende tilganger til opplysninger fra Folkeregisteret videreført i en overgangsperiode for lovens første virkeår, det vil si frem til 1. oktober 2018. Tilgang på taushetsbelagte opplysninger i Folkeregisteret etter 1. oktober 2018 krever nødvendig hjemmel i særlovgivningen.

I ny folkeregisterlov skilles det mellom utlevering av opplysninger som ikke er underlagt taushetsplikt og utlevering av taushetsbelagte

opplysninger. Hvilke opplysninger som ikke er underlagt taushetsplikt reguleres av folkeregisterloven § 9-1.

Etter ny folkeregisterlov § 10-2 første ledd kan taushetsbelagte opplysninger utleveres til blant annet offentlige myndigheter som har hjemmel i lov til å innhente opplysninger fra Folkeregisteret uten hinder av taushetsplikt. Taushetsbelagte opplysninger som kun kan utleveres med særlig hjemmel er blant annet opplysninger om foreldre, ektefelle/registrert partner, barn, foreldreansvar og adopsjon. Forvaltningslovens regler om taushetsplikt gjelder utfyllende. Dette innebærer at taushetsplikt ikke er til hinder for at opplysningene utleveres dersom den eller de som har krav på taushet samtykker, jf. forvaltningsloven § 13 a nr. 1.

4.2 Departementets vurderinger og forslag

Flere offentlige myndigheter har oppgaver etter barnevernloven, eksempelvis kommunal barneverntjeneste, fylkesmannsembetene og fylkesnemndene. I tillegg til å innhente opplysninger etter samtykke, jf. forvaltningsloven § 13 a nr. 1, kan de organer som er ansvarlig for gjennomføring av barnevernloven i nærmere bestemte tilfeller også innhente taushetsbelagte opplysninger ved pålegg, jf. barnevernloven § 6-4 annet, tredje og fjerde ledd. Bestemmelsen omfatter også innhenting av opplysninger fra Folkeregisteret.

Det følger av barnevernloven § 6-4 at de organene som er ansvarlige for gjennomføring av barnevernloven kan gi pålegg til andre offentlige myndigheter om å gi taushetsbelagte opplysninger, når dette er nødvendig i forbindelse med nærmere bestemte saker etter barnevernloven. Dette gjelder i saker om samværsrett og skjult adresse, plassering og tilbakehold i institusjon uten samtykke, fratakelse av foreldreansvar og adopsjon, omsorgsovertakelse og opphevelse av omsorgsovertakelse, forbud mot flytting, medisinsk undersøkelse og behandling, samt i akutt saker. Pålegg kan også gis i saker om pålegg om hjelpetiltak når dette er nødvendig for å unngå at et barn havner i en alvorlig situasjon som beskrevet i bestemmelsen om omsorgsovertakelse.

Dersom det foreligger samtykke fra den eller de opplysningene gjelder, kan barnevernet innhente opplysninger fra Folkeregisteret også utover barnevernloven § 6-4, jf. forvaltningsloven § 13 a nr. 1.

Barnevernets behov for å innhente taushetsbelagte opplysninger kan oppstå i ulike faser av en barnevernssak. Det er derfor presisert i § 6-4 at adgangen til å innhente taushetsbelagte opplysninger ved pålegg både gjelder ved vurdering, forberedelse og behandling av de nevnte sakstypene. Departementet ser imidlertid at det som følge av endringer i folkeregisterloven i enkelte tilfeller vil kunne oppstå tvil om hvorvidt barnevernloven § 6-4 gir hjemmel til å innhente nødvendige taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret. Dette kan for eksempel gjelde tidlig i en undersøkelsesfase, jf. barnevernloven § 4-3. Barneverntjenesten kan i slike tilfeller ha behov for grunnleggende opplysninger for å kunne vurdere hvordan undersøkelsen skal gjennomføres, eksempelvis om hvem som har foreldreansvar for barnet, om foreldrene har flere barn og om adopsjon. Behovet for opplysninger kan også oppstå i saker hvor det er aktuelt å igangsette frivillige hjelpetiltak etter barnevernloven § 4-4.

Departementet legger til grunn at barnevernet i de fleste tilfeller kan innhente nødvendige opplysninger fra Folkeregisteret enten ved samtykke eller ved at barnevernet innhenter opplysningene ved pålegg, jf. barnevernloven § 6-4. For å unngå tvilstilfeller, mener departementet likevel at det bør gå tydelig frem av barnevernloven at offentlige myndigheter har adgang til å innhente taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter barnevernloven.

Departementet vurderer derfor at det bør innføres en samlet hjemmel i barnevernloven som sikrer at offentlige myndigheter fortsatt får tilgang til taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret dersom det er nødvendig for å utføre oppgaver etter barnevernloven. Departementet vurderer at en slik hjemmel er i tråd med tidligere hjemmel i folkeregisterloven av 1970, og at forslaget således er en videreføring av tidligere rettstilstand. Etter departementets vurdering vil forslaget derfor heller ikke innebære noen vesentlige personvernmessige konsekvenser.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet har lagt til grunn at de forslåtte endringene er en videreføring av tidligere rettstilstand, og derfor ikke får økonomiske eller administrative konsekvenser.

6 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget

Til ny § 6-4 b

Bestemmelsen fastsetter at offentlige myndigheter kan innhente taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter barnevernloven. Dette er en videreføring av rettstilstanden. Offentlige myndigheter omfatter her kommunal barneverntjeneste, herunder kommunal akuttberedskap, statlig barnevernmyndighet, fylkesnemndene, domstolene og fylkesmannsembetene.

Til § 6-10

Det foreslås i et nytt fjerde ledd å fastsette at tilsetningsmyndighetene skal kreve uttømmende politiattest ved tilsetting av fylkesnemndsledere i fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker. Dette er en videreføring av rettstilstanden. Nåværende fjerde, femte og sjette ledd blir nytt femte, sjette og syvende ledd.

Barne- og likestillingsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i barnevernloven (politiattest for fylkesnemndsledere, tilgang til opplysninger i Folkeregisteret).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i barnevernloven (politiattest for fylkesnemndsledere, tilgang til opplysninger i Folkeregisteret) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i barnevernloven (politiattest for fylkesnemndsledere, tilgang til opplysninger i Folkeregisteret)

I

I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester gjøres følgende endringer:

Ny § 6-4 b skal lyde:

§ 6-4 b *Tilgang til opplysninger fra Folkeregisteret*
Offentlige myndigheter kan uten hinder av taushetsplikt innhente opplysninger fra Folkeregisteret når det er nødvendig for å utføre oppgaver etter denne loven.

§ 6-10 nytt fjerde ledd skal lyde:

Den som skal ansettes som leder i fylkesnemnda, skal legge frem en uttømmende politiattest som nevnt i politiregisterloven § 41 første ledd.

Nåværende fjerde, femte og sjette ledd blir nytt femte, sjette og syvende ledd.

II

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.
2. Departementet kan gi overgangsbestemmelser.

